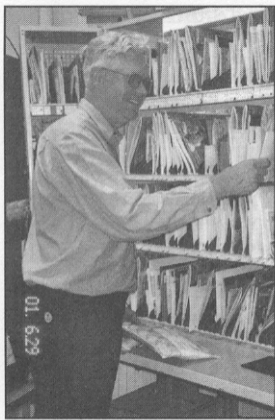

Jag minns...

Bernt Johansson i Gendalen berättar...

Varför släktforska? Det man inte har eller arbetar med, det ägnar man sig åt på sin fritid, sägs det... och det kan nog stämma även när det gäller släktforskning. Den som har många syskon och ett flertal kusiner vill kanske inte i lika hög grad ägna sig åt forska i sin släkt. För mig är det tvärtom, eftersom jag har en mycket liten släkt, inga syskon och ingen kusin, jo på sätt och vis eftersom jag har två halvkusiner, vilka jag inte hade någon kontakt med under mina första 45 år. Nu har vi årliga kusin-träffar, ena året åker vi till Torslanda och andra året kommer de till mig i Gendalen. Vanligen hör man att intresset kommer med åldern. Det stämmer inte på mig, i så fall var jag gammal redan vid nio års ålder. Det

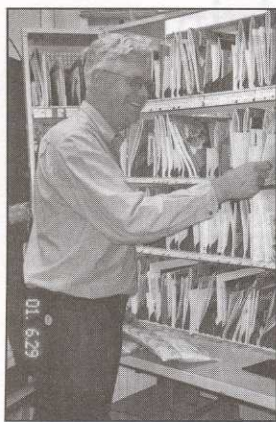

var nämligen år 1950 på sommaren som ett okänt äldre par dök upp, vi hade en murare hemma som hjälpte pappa med den stora gamla bakugnen, som var nedriven

och det såg bedrövligt ut i köket.

Pappa var inte intresserad av paret, de fick gå omkring själva och titta, men de

Forts på sidan 5

försvann snart bort. Sedan när de gått frågade jag pappa vilka de var, jag hade ju inte sett dem tidigare. Det vet inte jag heller svarade pappa något irrite-

rat över att dessa kom och hindrade när det var så mycket arbete på gång, men hon påstod att hennes farmor var född här, så vi var väl sysslingar fick jag till svar. Av några andra släktingar fick vi senare höra att den sysslingen var gift med en kyrkoherde och att de bodde i Sörmland.

Farfar Gunnar

Nu var det tydligen så att jag hade ett litet frö i mitt huvud. Detta började gro och pappa talade om att hans morfars farfar hette Gunnar och var först på vår släktgård. Min mor var född i Göteborg. Jag hade hört att de gamla kyrkböckerna fanns bevarade i Göteborg, och jag minns att jag bad mor, att vi kan väl gå till det där huset där de har de gamla kyrkböckerna, eftersom vi reste till Göteborg med tåg några gånger om året. Men mor svarade att det hinner vi inte nu. Det skulle du ha frågat morfar när han levde (han dog 1950), han gick dit och läste ibland svarade mor. Men var finns de anteckningarna nu då? frågade jag. Han skrev inte upp något, fick jag till svar, utan han bara läste det han ville veta just då. Jag fick ingen hjälp! Men jag tyckte om att lyssna på de äldre när de pratade gamla minnen, det var roligare än att sitta och spela spel med jämnåriga när man var bortbjuden. En del bjudningar kunde därför kännas misslyckade för mig.

I början av 50-talet minns jag att mamma och pappa en morgon sade att nu får vi inte glömma av att farfar får komma ned på middag och höra radion. Jag minns att programmet började med: *Sveriges radio Skara nu berättar Rektor Anders Johansson Vara – sedan vill*

jag minnas att han började med orden: I mi hemsocken Bäreberg fanns en gång ---- Min farfar var född i Bäreberg 1864.

Det fanns en affär på andra sidan vägen hemma och när jag blev sugen på läsk eller godis gick jag ofta upp till farfar som bodde hemma på vindrummet (jag var ju hans enda barnbarn) och han gladdes nog åt när jag kom och han fick berätta en stund. "Sönt gammelt de höga jag" sade han ofta, och när farfar berättat en stund sade han "du få la ha en styfver" och så gav han mig oftast en 25-öring. Han mutade mig på sätt och vis. Jag gjorde mina första släktanteckningar 1955 när jag utfrågade farfar som hade kommit till gården som ingift måg 1904. Jag blev nog fascinerad av när han sade att hans farmor hette Karin och var född 1795, tänk vad mycket jag hade haft att fråga om nu i dag efter all forskning. Hemma hittade jag en gammal bibel som var inköpt

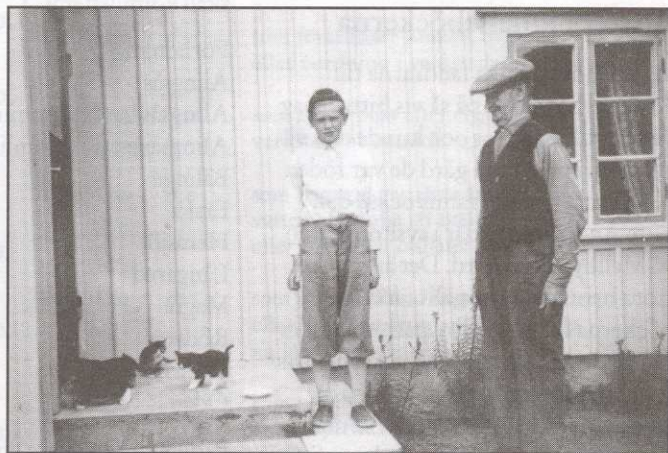
1808 i Alingsås av farmors farfar, sedan hade farmors far inköpt den på auktion efter sin mor, undantagsänkan, år 1882.

Vidare fanns några verktyg med inskription, dessa höll mitt intresse vid liv. Gamla fotografier blev intressant för mig, och jag bar min farmors farmors foto i byxfickan till skolan. Jag frågade även äldre släktingar och fick därmed identifierat många äldre fotografier redan på 1960-talet. Jag gjorde även en något brusig band-inspelning av farfar år 1960 några månader innan han gick ur tiden.

Studiecirkel i släktforskning

Hösten 1964 kom jag med i en studiecirkel i släktforskning i Nossebro, jag var då den yngste av deltagarna, de flesta var omkring 40 år äldre än mig. För mig kändes det liksom lite genant

att tala om att jag släktforscade, det var inte vanligt på den tiden att ungdomar sysslade med sådant. Jag hade hört att det var problem mellan släktforskare och den dåvarande prästen i St. Mellby. En tant i studiecirkel besökte prästgården och hade köpt blommor för att lämna till prästen, men hon tyckte inte att hon fick de uppgifter och den hjälp hon hade tänkt sig, därför tog hon med sig blommorna hem igen. Jag ringde därför först upp kyrkoh. Hesslefors i Bäreberg, - farfar var ju född där. Det var inga problem, jag var välkommen, och kyrkoherden och hans fru plockade fram hela arkivet på det stora salsbordet i prästgården. Kyrkoherden berättade att han som barn bodde granne med min farfars syster i Naum. När jag fått de uppgifter jag ville ha, blev det kaffe med många hembakta kakor, det verkade som om kyrkoherdeparet tyckte det var lika roligt som jag.

Bernt Johansson, 12 år 1953 med farfar August 89 år.

Gårdsforskning

Efter några möten blev det resa i en mindre buss till Göteborg och Landsarkivet, det första jag ville veta det var vilka som bott på min gård. Jag hittade först farmors farfar som var född 1792, han var född efter 20 års uppehåll av modern Greta, så stod det i husförhörslängden. Hans mor hade i ett tidigare gifte fått ett barn, nu var hon omgift och 39 år gammal, även hon var född på släktgården som hennes farfar hade köpt redan 1722, så

Forts på nästa sida

Forts. förvägående sida

helt plötsligt blev det 2 generationer till på släktgården. Gretas man Gunnar var 14 år yngre än hon - det var ofta så att en dräng gifte sig med en betydligt äldre änka, han fick då kanske på så vis bli sin egen bonde. Det kunde även vara tvärtom att en änkman gifte sig med pigan, många mödrar dog ofta tidigt i barns börd, det var kanske lika vanligt förr att det fanns halvsyskon i familjerna. Farmors morfar som också bodde i Genneved, fast i Storegården var jag givetvis nyfiken på. Andreas Persson som han hette var född 1799 i St.Mellby, någon datum för hans födelse fanns ej angiven i husförhörslängden. Jag tittade i födelseboken för St.Mellby 1799 och hittade en Andreas Persson född i Borg, jag trodde säkert det var den rätte eftersom jag hört att vi hade avlägsna släktingar där, men när jag sedan berättade detta för en syssling till min far så ville hon inte hålla med mig om vilka släktingar vi haft där.

Brister i födelseböckerna

Jag kollade då vilka faddrarna till Andreas barn var, på så vis hittade jag syskon till Andreas och kunde den vägen finna på vilken gård de var födda och mycket riktigt fanns också den rätte Andreas med där i syskonskaran på Mellby-Västergård. Det är mycket stora brister framför allt i födelseböckerna för St.Mellby pastorat under 1700-talet, hälften av barnen tycks saknas. Vissa perioder är många barn födda, sedan kan det vara flera månader i följd som inte ett enda barn finns angivet - kan det vara så eftersom barnen oftast döptes redan dagen efter de var födda och då i hemmet? Prästen gick eller red till stugan där barnet skulle döpas. I bästa fall kanske prästen skrev upp namnen på en lapp och stoppade i rockfickan, han kanske inte var så noggrann utan det gick en tid innan han skrev in namnen i dopboken, då hade kanske flera lappar blåst bort måntro?

Bernt Johansson i Gendalen